

Omezení práva na informace o rozhodovací činnosti soudů

TOMÁŠ KRÁL*

Limitations of the right to information on the judicial decision-making process

Summary: *There has not yet been paid much attention to the right to information on the judicial decision-making process and its limitations in the legal literature. Yet it is an issue that concerns a major clash of a fundamental right and the public interest. This article aims to analyze this topic and, in particular, interpret Sec. 11 para. 4 letter b) of the Act on the Free Access to Information, which is the most important statutory limitation, taking into account the purpose of the right to information and its constitutional roots. Apart from many partial conclusions, this article concludes that the grounds on which the right to information can be limited must either be found in Art. 17 para. 4 of the Charter of Fundamental Rights and Freedoms or it must be the case of the so-called implied limitations that can be justified, in accordance with the case law of the Constitutional Court, by the public interest in maintaining either authority, impartiality, or independence of the judiciary.*

Keywords: *right to information, limitations of fundamental rights, authority of the judiciary, Act on the Free Access to Information, information on the judicial decision-making process*

Soudy jsou v oblasti práva na informace dvojjediným aktérem.¹ V první řadě jsou to strážci zákonnosti, kteří jsou povoláni k tomu, aby poskytovali ochranu právům (čl. 90 Ústavy). Konkrétně ve vztahu k právu na informace jsou soudy zejména povolány k přezkoumávání postupu povinných subjektů ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „informační zákon“ nebo „InfZ“). Současně jsou však samy těmito povinnými subjekty a tíží je povinnost poskytovat veřejnosti informace vztahující se k jejich působnosti. Kombinace obou těchto rolí vede k situacím, kdy se právo na informace střetává s veřejným zájmem na zachování autority, nestrannosti a nezávislosti soudní moci (ale i s dalšími ústavně chráněnými hodnotami). V tomto článku se pokusím tento střet blíže popsat a podat ucelený výklad práva na informace o rozhodovací činnosti soudů a jeho možných omezení s ohledem na současný stav judikatury a odborné nauky.

Smysl a účel práva na informace – obecně

Právo na informace je ústavně zaručeným subjektivním právem. Jak napovídá již název druhého oddílu Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), jde předně o právo politické. Při jeho výkladu se vychází z principu otevřenosti a transparentnosti veřejné správy (či obecněji moci), kterému odpovídá povinnost státu poskytnout všechny informace, které má k dispozici, vyjma těch, o nichž tak stanoví zákon. K tomuto principu se hlásí jak zákonodárce (ať už implicitně v § 12 InfZ, nebo výslovně v důvodové zprávě),² tak Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“).³ Především jde však o princip vyplývající přímo z definice demokratického právního státu podle čl. 1 odst. 1 Ústavy, neboť jsou to občané, od nichž stát odvozuje svou moc, což O. Kužílek a M. Žantovský přiléhavě popisují následovně: „[P]rostřednictvím voleb do zastupitelských orgánů občan propůjčuje moc zvoleným představitelům. Ti jsou mu nadále zodpovědní a povinni skládat účty. Propůjčené jsou i nástroje

* Článek vznikl v rámci projektu „Aktuální problémy ústavního práva“ (SVV č. 260 363). Autor je studentem Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Za cenné a podnětné připomínky při tvorbě článku děkuje Kristině Blažkové. Článek však vyjadřuje výhradně názory autora. E-mail: tomas1.kral@seznam.cz.

1 Neplyne-li z kontextu zjevně něco jiného, používám v článku pojem „právo na informace“ v užším pojetí, tj. jako subjektivní právo (nárok), jemuž koresponduje aktivní povinnost státu poskytovat informace (*status positivus*). Viz BARTOŇ, M. In: Bartoň, M. a kol. *Základní práva*. Praha, 2016, s. 385.

2 Důvodová zpráva k zákonu č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Senát Parlamentu ČR. 1998, s. 26. Dostupná na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=16&CT1=0>>.

3 Rozsudek NSS ze dne 7. května 2009, č. j. 1 As 29/2009-59, s. 3, rozsudek NSS ze dne 14. září 2009, č. j. 6 As 18/2009-63, č. 1957/2009 Sb. NSS, s. 5 nebo rozsudek NSS ze dne 22. ledna 2015, č. j. 9 As 189/2014-37, bod 15–16. Tato i další rozhodnutí NSS a ostatních správních soudů jsou dostupná na <<http://www.nssoud.cz/>>.

moci, včetně informací, které stát z vůle občanů shromažďuje, kterými disponuje a které uchovává. Občan tak zůstává jejich pravým vlastníkem a může si je kdykoliv vyžádat, bez ohledu na to, zda se týkají přímo jeho či nikoliv.“⁴

Hlavním smyslem a účelem práva na informace je kontrola činnosti veřejné správy (moci). Jeho konkrétními aspekty či projevy jsou např. kontrola vynakládání veřejných prostředků a hospodaření s veřejným majetkem,⁵ posilování důvěry ve veřejnou správu,⁶ posilování demokratické legitimity politického systému,⁷ prevence korupce⁸ nebo možnost sebereflexe veřejné správy.⁹ K naplnění smyslu a účelu práva na informace navíc není ani nutně třeba, aby došlo k reálnému poskytnutí nějakých informací, neboť již „[s]amotná skutečnost, že veřejná moc může být vystavena dotazům z řad veřejnosti, které je povinna zodpovědět, ji zpravidla povede k tomu, aby se chovala řádněji, než kdyby se veřejné kontroly nemusela obávat“.¹⁰

Co naopak není smyslem a účelem práva na informace, nastínil Ústavní soud (dále jen „ÚS“) v usnesení ze dne 18. prosince 2002, sp. zn. III. ÚS 156/02, když uvedl, že „[p]rávo na informace však nelze chápat jako neomezené právo člověka na uspokojení osobní zvědavosti či zvědavosti“. S tímto tvrzením lze souhlasit jen potud, že právo na informace není neomezené a že ukojení osobní zvědavosti vskutku nebylo důvodem, pro který ústavní soud do Listiny včlenil toto politické právo. Druhým dechem je však třeba dodat, že jedním ze základních principů práva na informace je, že motiv žadatele je nerozhodný. To plyne již z důvodové zprávy k informačnímu zákonu (s. 26) a bylo to potvrzeno i v judikatuře NSS.¹¹ Povinný subjekt tak musí poskytnout určitou informaci jak šéfredaktorovi celorepublikového periodika, u něž lze předpokládat, že poskytnutou informací využije v rámci své profese k zahájení veřejné diskuse, tak pouhému „zvědavci“, který se s informací jen seznámí a dále s ní nikterak nenaloží – jinak by došlo k narušení principu rovnosti podle čl. 1 Listiny.¹² Souhlasím však s F. Kor-

belem v tom, že motiv žádosti přece jen určitou roli hrát může například „[p]ro účely upřesňování žádostí či při posuzování kontextu v hraničních případech při konkurenci práva na informace s právy jiných osob na ochranu informací (...), nebo při využívání teorie vážení zájmů“.¹³

Smysl a účel práva na informace – specifika rozhodovací činnosti soudů

Činnost soudů zahrnuje na jedné straně činnost správní a na straně druhé činnost rozhodovací. Nepochybuji o tom, že na správní činnost soudů (např. otevírací doba podatelny, nákup kancelářských potřeb, ale i informace o rozhodovací činnosti soudu statistické povahy) je výše uvedený hlavní smysl a účel práva na informace plně aplikovatelný. Soud musí v této oblasti informace poskytovat jako každý jiný povinný subjekt, a to v zájmu kontroly výkonu jemu svěřené moci. Naproti tomu rozhodovací činnost soudů se vyznačuje jistými specifiky, která pramení z povahy nezávislé soudní moci a její úlohy ve státě a která u jiných povinných subjektů nenalezeme. Tato specifika reflektoval i zákonodárce a promítl je do § 11 odst. 4 písm. b) InfZ, podle kterého se s výjimkou rozsudků informace o rozhodovací činnosti soudů neposkytují. Tím se však značně kompromituje v oblasti celé soudní moci výše popsany obecný smysl a účel práva na informace. Zatímco mimo soudní moc je pravidlem skutečně otevřenost a transparentnost, ze které zákon stanoví výjimky, u soudní moci se v důsledku výluky podle § 11 odst. 4 písm. b) InfZ zdá být přístup opačný – pravidlem je diskretnost s určitými výjimkami. Tyto výjimky jsou představovány ústavními požadavky veřejného jednání (čl. 96 odst. 2 Ústavy, čl. 38 odst. 2 Listiny) a veřejného vyhlášení rozsudku (čl. 96 odst. 2 Ústavy), na úrovni zákona pak zejména výslovnou povinností poskytovat písemná vyhotovení rozsudků [§ 11 odst. 4 písm. b) InfZ *in fine*], ale i např. povinností

⁴ KUŽILEK, O. – ŽANTOVSKÝ, M. *Svoboda informací. Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. Praha, 2002, s. 13.

⁵ Nález ÚS ze dne 30. 3. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 2/10, č. 123/2010 Sb., bod 53. Toto i další rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <<http://nalus.usoud.cz>>. Rozsudek NSS ze dne 7. května 2008, č. j. 1 As 17/2008-67, č. 1627/2008 Sb. NSS, část III/c nebo rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 22. října 2014, č. j. 8 As 55/2012-62, č. 3155/2015 Sb. NSS, body 65 a 66.

⁶ Rozsudek NSS ze dne 14. září 2009, č. j. 6 As 18/2009-63, č. 1957/2009 Sb. NSS, s. 5.

⁷ Rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 22. října 2014, č. j. 8 As 55/2012-62, č. 3155/2015 Sb. NSS, bod 67.

⁸ Nález ÚS ze dne 30. 3. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 2/10, č. 123/2010 Sb., bod 53 nebo rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 22. října 2014, č. j. 8 As 55/2012-62, č. 3155/2015 Sb. NSS, bod 67.

⁹ Rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 22. října 2014, č. j. 8 As 55/2012-62, č. 3155/2015 Sb. NSS, bod 69.

¹⁰ Tamtéž, bod 70.

¹¹ Rozsudek NSS ze dne 7. května 2008, č. j. 1 As 17/2008-67, č. 1627/2008 Sb. NSS, část III/c, rozsudek NSS ze dne 29. května 2008, č. j. 8 As 57/2006-67, č. 1688/2008 Sb. NSS, bod III.3.1 nebo rozsudek NSS ze dne 4. srpna 2014, č. j. 8 As 114/2013-36, bod 39.

¹² Rozsudek NSS ze dne 16. března 2010, č. j. 1 As 97/2009-119, č. 2166/2011 Sb. NSS, s. 7 nebo rozsudek NSS ze dne 4. srpna 2014, č. j. 8 As 114/2013-36, bod 39.

¹³ KORBEL, F. *Přehled judikatury ve věcech práva na informace*. Praha, 2013, s. 267.

vrcholných soudů vydávat sbírku rozhodnutí a stanovisek. Množina informací o rozhodovací činnosti je však mnohem větší. Znamená to, že cokoliv, co se (byť jen vzdáleně) týká rozhodovací činnosti soudů a zároveň nespadá po některou z výše uvedených výjimek, nesmí být poskytnuto veřejnosti? Soudím, že nikoliv.

Informační zákon a výluky v něm obsažené je totiž třeba vykládat s ohledem na ústavní povahu práva na informace. Mají-li být obecně z poskytování veřejnosti vyloučeny jakékoliv informace, musí pro takové vyloučení nejen existovat zákonný podklad, ale musí se tak dít v zájmu ochrany hodnot uvedených v čl. 17 odst. 4 Listiny (k tomu podrobněji viz další kapitola) a toto omezení musí být v demokratické společnosti nezbytné – a pokud by některá z těchto podmínek nebyla splněna, bylo by třeba zákonnou výlukou buď v daném konkrétním případě vyložit ústavně konformně (tedy tak, že výlučka na požadovanou informaci nedopadne a informace bude poskytnuta), anebo, pokud by ústavně konformní interpretace nebyla možná, konstatovat její protiústavnost.¹⁴ Při posuzování žádostí o informace o rozhodovací činnosti soudů je vždy třeba vážit intenzitu zásahu do základního práva na informace na straně jedné a do některé z ústavně chráněných hodnot na straně druhé – těmito hodnotami budou zejména autorita, nestrannost a nezávislost soudní moci (a to přesto, že nejsou výslovně uvedeny v čl. 17 odst. 4 Listiny, ale tomu bude rovněž věnována pozornost v další kapitole), ale také např. ochrana soukromí. Vágnost pojmu „informace o rozhodovací činnosti soudů“, jakož i absence jeho zákonné definice ostatně k tomuto „case-by-case“ vážení sama vybízí. A právě toto vážení (zda poskytnutí určité informace o rozhodovací činnosti soudů již nepřipustně naruší některou z ústavně chráněných hodnot, anebo ještě ne) je dále závislé na tom, jaký je celkový stav otevřenosti soudnictví v daném právním systému a jakému účelu má přístup veřejnosti k informacím o rozhodovací činnosti soudů sloužit. Existují totiž právní systémy, které se vyznačují velkou otevřeností soudní moci (typicky USA, jejichž soudnictví bývá považováno za nejotevřenější na světě),¹⁵ zatímco u jiných právních systémů zůstává soudnictví do značné

míry uzavřené. Logicky pak odpověď na otázku, zda poskytnutí určité informace již nepřipustně naruší některou z ústavně chráněných hodnot, anebo ještě ne, bude závislá na tomto širším kontextu.

Již bylo výše řečeno, že politický smysl a účel práva na informace spočívající v kontrole výkonu veřejné moci je v případě přístupu k informacím o rozhodovací činnosti soudů značně oslaben. Veřejnost jednání a vyhlášení rozsudku, jakožto hlavní nástroje kontroly výkonu soudní moci, které mají bránit zejména tzv. kabinetní justici, existovaly totiž dávno před přijetím informačního zákona. Lze se proto podle mého názoru ptát, zda by nemohl přístup k informacím o rozhodovací činnosti soudů podle informačního zákona sloužit i jiným účelům, než je klasická kontrola výkonu veřejné moci. Uznání takových účelů by pak mohlo pomoci odůvodnit přístup veřejnosti i k informacím, jejichž poskytování by mělo za cíl spíše než kontrolu výkonu soudní moci např. zvýšit předvídatelnost soudního rozhodování, přispět ke správnému pochopení rozsudku nebo dokonce motivovat právní zástupce stran ke zlepšení kvality jejich profesní činnosti.¹⁶

Domnívám se však, že otázka, jak moc by soudy měly být otevřeny veřejnosti a jaký účel by měl plnit přístup k informacím o jejich rozhodovací činnosti, je spíše politického rázu. Z informačního zákona ani důvodové zprávy k němu nelze dovodit, že by bylo záměrem zákonodárce nějakým způsobem zvýšit otevřenost soudů v oblasti jejich rozhodovací činnosti – to spíše naopak vzhledem k na první pohled velice široce formulované výluce. Vycházím proto z toho, že míra otevřenosti soudů by měla být zvyšována spíše politickými rozhodnutími (popř. rozhodnutími samotných soudů) než právním výkladem – to samozřejmě neplatí, lze-li určitý standard otevřenosti dovodit již s ohledem na výše nastíněnou ústavní povahu práva na informace. Cílem tohoto článku proto není najít optimální míru otevřenosti soudnictví v České republice, nýbrž poskytnout právní výklad otázek souvisejících s omezením práva na informace o rozhodovací činnosti soudů při zohlednění současného stavu otevřenosti soudnictví, judikatury i odborné nauky.

¹⁴ Nález ÚS ze dne 30. 3. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 2/10, č. 123/2010 Sb., bod 38 nebo nález ÚS ze dne 21. 3. 2017, sp. zn. IV. ÚS 3208/16, body 14 a 15 a bod 28. Rozsudek NSS ze dne 13. srpna 2014, č. j. 1 As 78/2014-41, č. 3127/2014 Sb. NSS, bod 15 a násl.

¹⁵ Report on Access to Judicial Information. Open Society Justice Initiative, březen 2009, s. v. Dostupné na <<http://www.right2info.org/resources/publications/publications/Access%20to%20Judicial%20Information%20Report%20R-G%203.09.DOC>>.

¹⁶ Podrobněji k těmto možným cílům viz stanovisko generálního advokáta M. Bobka ve věci C-213/15 P *Komise v. Breyer* ze dne 21. 12. 2016, bod 93 a násl.

Omezení práva na informace

Právo na informace není absolutní a lze je omezit. V předchozí kapitole jsem ve vztahu k omezení práva na informace bez patřičného vysvětlení pracoval se dvěma klíčovými tezemi, které mají za sebou určitý vývoj. Tento historický vývoj je nyní namísto přiblížit.

Použitelnost limitační klauzule v čl. 17 odst. 4 Listiny

V minulosti nebylo příliš jasné, jaké jsou ústavní limity práva na informace. Na jednu stranu existovalo senátní usnesení ÚS,¹⁷ jakož i názory vyjádřené v odborné literatuře,¹⁸ podle nichž právo na informace podléhá pouze omezením stanoveným v čl. 17 odst. 4 Listiny. Na druhou stranu existovaly i názory, že limitační klauzule v čl. 17 odst. 4 Listiny se týká pouze těch práv z čl. 17 Listiny, jimž odpovídá negativní závazek státu nezasahovat (*status negativus*), zatímco právo na poskytování informací státem na žádost (*status positivus*) má svou vlastní limitační klauzuli v čl. 17 odst. 5 Listiny, která ponechává určení konkrétního obsahu a rozsahu práva na informace na zákonodárci a omezuje ho pouze tak, že povinné subjekty musí informace poskytovat „přiměřeným způsobem“.¹⁹

ÚS se přiklonil k první variantě. To plyne již z plenárního nálezu ze dne 30. března 2010, sp. zn. Pl. ÚS 2/10, č. 123/2010 Sb. (dále jen „nález Pl. ÚS 2/10“), zejména pak z části V. navazujícího nálezu ze dne 5. května 2010, sp. zn. I. ÚS 1885/09, N 103/57 SbNU 335 (dále jen „nález I. ÚS 1885/09“). I poté se však objevily názory, které přístup ÚS zpochybňovaly.²⁰ Tak například P. Molek proti tomu namítl, že nelze směřovat právo vyhledávat a přijímat informace podle čl. 17 odst. 2 Listiny (*status negativus*) s právem na informace podle čl. 17 odst. 5 Listiny (*status positivus*), přičemž argumentuje mj. systematikou čl. 17 Listiny, kde je odstavec 5 zařazen až za obecnou limitační klauzuli v odstavci 4.²¹

Kloním se k názoru, který zaujal ÚS v nálezu I. ÚS 1885/09. Stejně jako ÚS nevidím

důvod pro kategorickou diferenciaci čl. 17 Listiny na práva, kterým odpovídá negativní, anebo pozitivní závazek státu, neboť nalézám právo na informace jako *status positivus* již v jazykovém vyjádření čl. 17 odst. 2 Listiny: „[K]aždý má právo (...) vyhledávat, přijímat (...) informace.“ Takovému právu podle mého názoru odpovídá nejen povinnost státu nezasahovat do toku již dostupných informací, nýbrž i povinnost tento tok vůbec umožnit tím, že informace, které má k dispozici, poskytne k veřejné diskusi. Domnívám se, že čl. 17 Listiny je třeba vykládat komplexně a hledět při tom na smysl a účel, kterému má sloužit. Jeho smyslem a účelem je především „[u]možnit svobodnou diskusi zejména o věcech veřejného zájmu a tím umožnit „veřejnému mínění“ neformálně kontrolovat výkon moci ve státě“.²² Kategorické dělení čl. 17 Listiny na práva, kterým odpovídá negativní, anebo pozitivní závazek státu, není ve světle tohoto smyslu a účelu obhajitelné, neboť by vedlo k rozdílné úrovni ochrany obou druhů práv, a tedy i k nežádoucí situaci, kdy je jednotlivci sice garantováno právo vyhledávat a přijímat informace o veřejném dění, avšak reálně se vzhledem k informačnímu monopolu státu k těmto informacím nemá jak dostat. Odstavec 5 pak ve shodě s nálezem I. ÚS 1885/09 vnímám toliko jako zdůraznění aktivní informační povinnosti státu, která plyne již z předchozích odstavců čl. 17 Listiny.

Výše uvedené lze podpořit odkazem na klíčový rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ve věci *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*.²³ ESLP tímto rozsudkem potvrdil, k čemu jeho judikatura nesměle tendovala v posledních letech, a sice že čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) za určitých okolností skutečně garantuje právo na informace jako *status positivus*. Významné přitom je, že ESLP k tomuto závěru dospěl i přesto, že Úmluva hovoří ve svém čl. 10 pouze o právu „přijímat informace“. Tím spíše je právo na informace jako *status positivus* třeba vidět již v čl. 17 odst. 2 Listiny, který navíc kromě

¹⁷ Usnesení ÚS ze dne 18. 12. 2002, sp. zn. III. ÚS 156/02.

¹⁸ KORBEL, F. a kol. *Právo na informace. Zákon o svobodném přístupu k informacím. Zákon o právo na informace o životním prostředí. Komentář*. 2. vyd. Praha, 2005, s. 32–42; BARTOŇ, M. In: Klíma, K. a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. vyd. Plzeň, 2009, s. 1106; FUREK, A. In: FUREK, A. – ROTHANZL, L. *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář*. Praha, 2010, s. 319; WAGNEROVÁ, E. In: WAGNEROVÁ, E. – ŠIMÍČEK, V. – LANGÁŠEK, T. – POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha, 2012, s. 436 a 437.

¹⁹ MOLEK, P. Role soudů v ochraně svobodného přístupu k informacím. In: Hloušek, V. – Šimíček, V. *Dělna soudní moci v České republice*. Brno, 2004, s. 228–232; KOSAŘ, D. Publikace rozhodnutí nižších soudů aneb Ústavní soud zrušil část zákona o svobodném přístupu k informacím II. In: *Vině právo* [online]. 10. 4. 2010. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.cz/2010/04/publikace-rozhodnuti-nizsich-soudu-aneb.html>>.

²⁰ MORAVEC, O. *Mediální právo v informační společnosti*. Praha, 2013, s. 38 a 39; MOLEK, P. *Politická práva*. Praha, 2014, s. 99–104.

²¹ MOLEK, P. *op. cit.* sub 20, s. 104.

²² BARTOŇ, M. *op. cit.* sub 1, s. 377.

²³ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 8. listopadu 2016, stížnost č. 18030/11. Toto i další rozhodnutí ESLP jsou dostupná na <<http://hudoc.echr.coe.int>>.

práva informace „přijímat“ garantuje i právo je „vyhledávat“.

Že lze právo na informace omezit pouze v souladu s čl. 17 odst. 4 Listiny, potvrdil i NSS, a to kromě několika senátních rozhodnutí zejména ve dvou sbírkových rozhodnutích.²⁴ ÚS navíc pokračuje v tomto výkladu i po personální obměně.²⁵ Ze všech výše uvedených důvodů se proto domnívám, že čl. 17 odst. 4 Listiny je třeba aplikovat i na právo na informace ve smyslu pozitivního závazku státu, a z tohoto předpokladu v tomto článku vycházím.

Omezení práva na informace v zájmu ochrany autority, nestrannosti a nezávislosti soudní moci

Úmluva obsahuje v čl. 10 odst. 2 na první pohled „košatější“ limitační klauzuli než Listina v čl. 17 odst. 4. V Listině zejména není výslovně uvedeno omezení z důvodu „zachování autority a nestrannosti soudní moci“. Platí, že je třeba vždy dát přednost té právní úpravě, která zaručuje vyšší standard ochrany základních práv; omezit základní právo za použití některého z legitimních cílů v Listině či v Úmluvě tak lze, pouze pokud umožňuje omezení základního práva na základě stejného legitimního cíle i druhý dokument.²⁶ To může vést k pochybnostem o tom, zda může být v České republice právo na informace vůbec omezeno z důvodu zachování autority či nestrannosti soudní moci, když takové omezení Listina (na rozdíl od Úmluvy) nezná. Níže shrnuji vývoj názorů ÚS a odborné literatury k této otázce.²⁷

Někteří autoři se pokoušeli vyřešit tento výkladový problém extenzivním výkladem pojmů „veřejná bezpečnost“ či „bezpečnost státu“ v čl. 17 odst. 4 Listiny, které by tak mohly obsáhnout i autoritu a nestrannost soudní moci.²⁸ Naopak D. Kosař vyslovil pochybnosti o takovém extenzivním výkladu,

a tedy i tom, zda lze vůbec z důvodu zachování autority či nestrannosti soudní moci omezit základní práva podle čl. 17 Listiny.²⁹

ÚS se k této otázce vyjádřil v zásadním nálezu I. ÚS 517/10, kde se nepřiklonil k ani jednomu z názorů výše, a to s argumentací, že autorita a nestrannost soudní moci jsou ústavní hodnoty, které jsou podřaditelné již pod princip právního státu podle čl. 1 odst. 1 Ústavy (nestrannost soudní moci navíc i pod čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 82 odst. 1 Ústavy).³⁰ ÚS tímto připustil tzv. imanentní omezení základních práv v čl. 17 Listiny, a to i přesto, že čl. 17 Listiny má v odstavci 4 svou vlastní limitační klauzuli.³¹

I tato argumentace ÚS však byla kritizována D. Kosařem, který nerozporoval možnost imanentního omezení práv garantovaných v čl. 17 Listiny a připustil, že ústavní hodnotu nestrannosti soudní moci lze nalézt v čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 82 odst. 1 Ústavy, avšak na rozdíl od ÚS neshledal v ústavním pořádku dostatečnou oporu pro omezení těchto základních práv v zájmu zachování autority soudní moci.³² ÚS však, zdá se, na svém stanovisku setrvává i po personální obměně, a to napříč různými senáty.³³ V nálezu I. ÚS 2617/15 dokonce pro úplnost dodal, že i nezávislost soudní moci je ústavní hodnotou, pro kterou lze omezit základní právo, ačkoliv není v čl. 17 odst. 4 Listiny (ani v čl. 10 odst. 2 Úmluvy) výslovně uvedena. Jakkoliv žádné z těchto novějších rozhodnutí argumentačně příliš nerozvíjí to, co ÚS uvedl již v nálezu I. ÚS 517/10, já bych se přesto k názoru ÚS klonil.

Rozumíme-li totiž pod pojmem „autorita soudní moci“ důvěru společnosti v to, že soudy jsou vhodným místem pro rozhodování o právech a povinnostech (k tomu podrobněji viz níže), jde podle mého názoru o hodnotu plynoucí již z principů právního státu, neboť jedním z (dílčích) principů právního státu je i princip ochrany práv. Ten zavazuje právní

²⁴ Ze sbírkových rozhodnutí viz rozsudek NSS ze dne 13. srpna 2014, č. j. 1 As 78/2014-41, č. 3127/2014 Sb. NSS, bod 14 a násl. a rozsudek NSS ze dne 25. března 2015, č. j. 8 As 12/2015-46, č. 3310/2015 Sb. NSS, bod 23. Z ostatních rozhodnutí viz např. rozsudek NSS ze dne 2. července 2008, č. j. 1 As 44/2008-116, s. 7, rozsudek NSS ze dne 14. května 2012, č. j. 2 As 51/2012-24, bod 30, rozsudek NSS ze dne 4. srpna 2014, č. j. 8 As 114/2013-36, bod 36 nebo rozsudek NSS ze dne 22. ledna 2015, č. j. 9 As 189/2014-37, bod 15.

²⁵ Nález ÚS ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. IV. ÚS 1684/11, N 140/70 SbNU 313, bod 20, nález ÚS ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. I. ÚS 3930/14, N 115/77 SbNU 685, body 17 a 18 nebo nález ÚS ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1146/16, bod 52.

²⁶ BARTOŇ, op. cit. sub 1, s. 94.

²⁷ Diskuse se sice většinou týkala omezení svobody projevu, nicméně právo na informace podléhá jak v Úmluvě, tak v Listině stejným limitačním klauzulím, a lze tedy vyslovené názory a způsoby argumentace vztáhnout i na omezení práva na informace.

²⁸ BARTOŇ, M. *Svoboda projevu a její meze v právu České republiky*. Praha, 2002, s. 33 a 193; HERCZEG, J. *Meze svobody projevu*. Praha, 2004, s. 125.

²⁹ KOSAŘ, D. Když Úmluva omezuje víc než Listina: čl. 10 odst. 2 EÚLP versus čl. 17 odst. 4 LZPS. In: *Jiné právo* [online]. 26. 10. 2010. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.cz/2010/10/kdyz-umluva-omezuje-vic-nez-listina-cl.html>>.

³⁰ Nález ÚS ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 517/10, N 223/59 SbNU 217, bod 93.

³¹ Imanentním omezením základního práva se rozumí omezení z důvodu zásahu do základního práva jiné osoby anebo v zájmu ochrany veřejného zájmu, který je v podobě principu či hodnoty obsažen v ústavním pořádku. K tomu viz nález ÚS ze dne 11. 3. 2003, sp. zn. I. ÚS 671/01, N 36/29 SbNU 309 nebo nález ÚS ze dne 18. 8. 2009, sp. zn. I. ÚS 557/09, N 188/54 SbNU 325.

³² KOSAŘ, D. Kritika soudců v České republice. *Soudní rozhledy*, 2011, č. 4, s. 115 a 116.

³³ Nález ÚS ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. I. ÚS 750/15, bod 22, usnesení ÚS ze dne 9. 2. 2016, sp. zn. I. ÚS 1486/15, bod 22, nález ÚS ze dne 5. 9. 2016, sp. zn. I. ÚS 2617/15, bod 78 a nález ÚS ze dne 11. 4. 2017, sp. zn. IV. ÚS 2609/16, bod 25.

stát „[p]oskytnout to, čemu se v německé právní terminologii říká *Rechtsweg* (srov. například čl. 19 odst. 4 GG), tedy právní cestu k ochraně a prosazení vlastních subjektivních práv“.³⁴ Tato ochrana a prosazení práv by však byly znemožněny, pokud by v důsledku nulové autority soudní moci jednotlivci nerespektovali soudní rozhodnutí. Nepoživá-li přitom soud v očích jednoho jedince dostatečné autority a ten z toho důvodu nebude určité rozhodnutí soudu respektovat, umí právní stát takovou situaci řešit (např. výkonem rozhodnutí); nebude-li však nikdo respektovat žádná soudní rozhodnutí, nebude již v silách státu ochranu všem právům poskytnout. Podobně I. Pospíšil dovozuje požadavek vytváření a udržování důvěry jednotlivce (občana) ve stát a jeho instituce přímo z principů právního státu.³⁵ Rovněž A. Gerloch vidí v „reálném domožení se práv“ prvek materiálního právního státu.³⁶ Vzhledem k tomu, že toto „reálné domožení se práv“ může být v případě nedostatečné autority soudní moci skutečně ohroženo, závěr, že autorita soudní moci je ústavní hodnotou plynoucí z principů právního státu, je podle mého názoru namístě.

Informační zákon a rozhodovací činnost soudů

Ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) InfZ může sloužit jako zákonný podklad pro omezení práva na informace v zájmu ochrany více legitimních cílů. Zejména však bude sloužit k ochraně autority, nestrannosti a nezávislosti soudní moci. Rád bych proto tyto pojmy níže přiblížil.

Autorita soudní moci je pojmem pocházejícím z čl. 10 odst. 2 Úmluvy; český právní řád ho nezná.³⁷ ESLP definoval autoritu soudní moci ve věci *Sunday Times (č. 1) proti Spojenému království*, kde uvedl, že „[p]ředstavuje zejména skutečnost, že soudy jsou – a jsou tak vnímány i společností – vhodným fórem pro rozhodování o právech a povinnostech a řeše-

ní sporů spojených s těmito právy a povinnostmi; dále že společnost má respekt a důvěru ve schopnost soudů dostát této funkci“.³⁸

Nestrannost soudní moci je pojmem, který lze nalézt již v českém ústavním pořádku (čl. 82 odst. 1 Ústavy a čl. 36 odst. 1 Listiny). Nestrannost vyjadřuje zejména vnitřní psychologický vztah soudce k projednávané věci (k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům atd.); tento subjektivní prvek je dále doplněn prvkem objektivním, kdy se musí soudce jevit nestranným i vnějším pozorovatelům.³⁹ České pojetí nestrannosti se nijak neliší od pojetí ESLP, podle kterého „[n]estrannost obvykle znamená absenci zaujatosti či podjatosti“.⁴⁰

Nezávislost soudní moci je podobně jako její nestrannost součástí práva na spravedlivý proces. Má však na rozdíl od nestrannosti spíše funkční a organizační povahu. Spočívá jednak v nezávislosti soudní moci na ostatních mocech ve státě a také v nezávislosti samotného soudcovského rozhodování, kde se projevuje jako záruka volnosti rozhodování soudce bez jakéhokoliv neoprávněného ovlivňování.⁴¹

Kromě toho, že všechny tři výše uvedené hodnoty jsou hodnotami ústavními (viz předchozí kapitola), příkládá jim značnou váhu i zákonodárce tím, že jejich narušení dokonce trestněprávně postihuje.⁴²

Jde-li o legitimní cíle výslovně uvedené v čl. 17 odst. 4 Listiny, lze si s určitou dávkou fantazie představit, že by poskytnutím informace o rozhodovací činnosti soudů mohl být narušen téměř kterýkoliv z nich.⁴³ Kromě legitimních cílů, které chrání veřejný zájem, může jít i o „ochranu práv a svobod druhých“ (např. ochrana soukromí nebo rovnosti účastníků soudního řízení). Z tohoto důvodu bývá § 11 odst. 4 písm. b) InfZ uváděn jako příklad tzv. hybridního důvodu omezení práva na informace – důvodu, který chrání zčásti zájmy soukromých osob, zčásti zájmy veřejné.⁴⁴

Pojem „rozhodovací činnost soudů“ informační zákon (ani důvodová zpráva k němu) blíže nedefinuje. V odborné literatuře proto

³⁴ WINTR, J. *Principy českého ústavního práva*. 2. vyd. Plzeň, 2013, s. 174.

³⁵ POSPÍŠIL, I. In: WAGNEROVÁ, E. – ŠIMÍČEK, V. – LANGÁŠEK, T. – POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha, 2012, s. 744.

³⁶ GERLOCH, A. *Teorie práva*. 4. vyd. Plzeň, 2007, s. 217 a 218.

³⁷ Alespoň ne výslovně. Implicitně je však tato hodnota vyjádřena např. v § 80 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích) nebo v § 336 (Trestný čin pohrdání soudem) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

³⁸ Rozsudek ESLP ve věci *Sunday Times proti Spojenému království* ze dne 26. dubna 1979, stížnost č. 6538/74, bod 55.

³⁹ Nález ÚS ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 371/04, N 121/34 SbNU 255.

⁴⁰ Rozsudek ESLP ve věci *Worm proti Rakousku* ze dne 29. srpna 1997, stížnost č. 22714/93, bod 40.

⁴¹ K tomu viz např. náález ÚS ze dne 28. 4. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 60/04, č. 264/2005 Sb.

⁴² V případě nestrannosti a nezávislosti soudní moci jde o § 335 (Trestný čin zasahování do nezávislosti soudu), v případě autority soudní moci o § 336 (Trestný čin pohrdání soudem) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁴³ Tak například bezpečnost státu by mohla odepřením informace o rozhodovací činnosti soudu být chráněna, budou-li součástí požadované dokumentu utajované informace (byť by se tento důvod překrýval s § 7 InfZ); veřejná bezpečnost by jím mohla být chráněna, pokud by informace obsahovala např. podrobný návod k výrobě výbušniny.

⁴⁴ KORBEL, op. cit. sub 18, s. 43.

bývá podpůrně odkazováno na instrukci Ministerstva spravedlnosti, která v § 5 odst. 3 uvádí, že „[z]a „rozhodovací činnost soudů“ v jiných než trestních věcech je třeba v souladu s účelem zákona považovat nejen vlastní rozhodování soudů, ale také jejich postup v soudním řízení, jejich úkony směřující ke zjištění skutkového stavu věci a úkony účastníků učiněné vůči soudu a ostatním účastníkům řízení v rámci projednávání sporů a jiných právních věcí (...)“⁴⁵ S výhradou, kterou uvádím dále v tomto článku, se rovněž domnívám, že lze z této definice vyjít. Obsahově z této definice vychází patrně i správní soudy, byť judikatury k § 11 odst. 4 písm. b) InfZ není mnoho.⁴⁶

Nedojde-li k nějakému významnému obratu směrem k větší otevřenosti českých soudů, budou na základě výše uvedeného z poskytování vyňaty např. soudem shromažďované důkazy a informace o jejich hodnocení soudcem, koncepty doposud nevydaných rozhodnutí, informace o rozhodovacím procesu senátu či jiného vícečlenného soudního tělesa (včetně protokolu o hlasování) nebo třeba interní rešerše. To vše v zájmu ochrany autority, nestrannosti nebo nezávislosti soudní moci. V následujících dvou podkapitolách popisují dva nejvýznamnější typy informací o rozhodovací činnosti soudů a možnosti jejich poskytování podle informačního zákona – soudní rozhodnutí a písemná podání účastníků soudního řízení.

Rozhodnutí soudu jako předmět žádosti o informace

Jde-li o rozhodnutí soudu jako možný předmět žádosti o informace, je třeba zmínit vývoj, kterým prošel dovětek v § 11 odst. 4 písm. b) InfZ. Informační zákon tento dovětek neobsahoval od počátku – byl do něj vložen až novelou z roku 2006, a sice ve znění „s výjimkou pravomocných rozsudků“. Do zákona se tento dovětek dostal až pozměňovacím návrhem poslance Z. Novotného.⁴⁷ Cílem pozměňovacího návrhu bylo (nejspíše) postavit najisto, že pravomocné rozsudky se

poskytují. Tento bohubilý záměr však vedl ke dvěma výkladovým problémům. Nová dikce totiž implikovala (argument *a contrario*), že 1) nepravomocné rozsudky nelze nikdy poskytnout a že 2) se poskytují jen rozsudky, nikoliv jiná rozhodnutí.

První problém vyřešil ÚS, který nálezem Pl. ÚS 2/10 zrušil v § 11 odst. 4 písm. b) InfZ slovo „pravomocných“, protože tato právní norma podle něj neumožňovala zkoumat v každém jednotlivém případě nezbytnost omezení základního práva na informace a paušálně (*a priori*) poskytování rozsudků nepravomocných zakazovala. Druhý problém zatím řeší jen odborná literatura, a to tak, že vykládá pojem „rozsudek“ jako „rozhodnutí“, tedy šířeji.⁴⁸ Přesně v tomto smyslu chtěl ostatně Senát během legislativního procesu nově vkládaný dovětek upravit pozměňovacím návrhem.⁴⁹ Ten však nebyl v Poslanecké sněmovně vzhledem k dalším Senátem připojeným pozměňovacím návrhům přijat. Řešení obou zmíněných problémů si zaslouží ještě určitou pozornost.

V souvislosti s ústavně zakotvenou povinností veřejného vyhlášení rozsudků (čl. 96 odst. 2 Ústavy) vyvstává otázka, zda je vůbec možné jakkoliv omezit jejich poskytování, když už stejně byly veřejně vyhlášeny. Tuto otázku je dále možné rozdělit podle toho, jaký legitimní cíl je tímto omezením sledován – zda je jím ochrana autority, nestrannosti či nezávislosti soudní moci, anebo ochrana jiné ústavní hodnoty.

Ze současné dikce informačního zákona by se mohlo zdát, že povinným subjektům nezbyvá než rozsudky bez výjimky poskytovat. Z nálezu Pl. ÚS 2/10 (body 33 a 40) však plyne, že odmítnutí jejich poskytnutí je přece jen možné, převáží-li v konkrétním případě nad právem na informace některá z hodnot uvedených v čl. 17 odst. 4 Listiny. Této tezi patrně nelze nic vytknout – zákon, jakož i jeho následná aplikace, se přirozeně musí pohybovat v mantinelech, které lze dovodit z právních norem vyšší právní síly. V tomto smyslu tak samozřejmě nelze ani *a priori* vyloučit, že nad poskytnutím rozsudku převáží

⁴⁵ Instrukce Ministerstva spravedlnosti ČR ze dne 24. 7. 2009, č. j. 13/2008-SOSV-SP, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Dostupná na <<http://novyportal.justice.cz/documents/12681/0/Instrukce+MSP+k+InfZ-nova.pdf/1c3b55d0-a58a-486d-aa11-dee0c8d667f1?version=1.0>>.

⁴⁶ Viz právní věta rozsudku NSS ze dne 29. dubna 2009, č. j. 8 As 50/2008-75, č. 1880/2009 Sb. NSS (rozsudek byl sice zrušen nálezem I. ÚS 1885/09, zrušovací důvody se však právní věty I. nedotkly). Dále viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 7. prosince 2016, č. j. 29 A 133/2015-112, bod 33.

⁴⁷ Novela zákona o svobodném přístupu k informacím – EU. Sněmovní tisk č. 991/2. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, 4. volební období, 2005. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&ct=991&ct1=2>>.

⁴⁸ RIGEL, F. Poskytování soudních rozhodnutí prostřednictvím zákona o svobodném přístupu k informacím. *Jurisprudence*, 2008, č. 4, s. 3; KORBEL, F. – MELZER, F. Společenské a právní základy zveřejňování judikatury a způsob její realizace. *Právní rozhledy*, 2011, č. 9, s. 317; POSPÍŠIL, I. In: Rychetský, P. – Langásek, T. – Herc, T. – Mlsna, P. a kol. Ústava České republiky. Zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář. Praha, 2015, s. 1014; ROTHANZL, op. cit., s. 544.

⁴⁹ Usnesení Senátu Parlamentu ČR (5. funkční období) č. 250 ze dne 30. 11. 2005. Senátní tisk č. 161. Dostupné na <<http://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/htmlhled?action=doc&value=35271>>.

zájem na ochraně autority, nestrannosti či nezávislosti soudní moci. Tato možnost je však podle mého názoru spíše hypotetická – neumím si totiž představit, jak konkrétně může být poskytnutím rozsudku některá z těchto hodnot nepřípustně narušena. ÚS se v nálezu I. ÚS 1885/09 pokusil upřesnit (část VII.), že poskytnutí nepravomocného rozsudku může být „[p]rostředkem (podkladem) k pozdější veřejné diskusi zasahující do nezávislosti či nestrannosti soudní moci.“ Tuto představu však považuji za mylnou a ve skutečnosti je tomu podle mého názoru naopak – ostře laděná veřejná diskuse a nejrůznější spekulace o rozhodnutí soudu vzniknou spíše právě utajením podrobných důvodů rozhodnutí než jejich zveřejněním.⁵⁰ Domnívám se proto, že v praktické rovině nemohou povinné subjekty s odkazem na ochranu autority, nestrannosti či nezávislosti soudní moci odmítat žádosti o rozsudky, a to nejen bez ohledu na právní moc, ale i bez ohledu na to, zda byly rozsudky zrušeny či změněny.⁵¹

Pokud jde o neposkytnutí rozsudku z jiného důvodu, než je ochrana autority, nestrannosti či nezávislosti soudní moci, je třeba poukázat na dva možné přístupy.⁵² Podle jednoho přístupu čl. 96 odst. 2 Ústavy vůbec nepokrývá právo na informace podle čl. 17 Listiny, protože poskytnutí rozsudku (ať na žádost či neadresně) podléhá omezením podle čl. 17 odst. 4 Listiny a může být legitimní vymazat z rozsudku před jeho poskytnutím či neadresným zveřejněním i informace, které zazněly při jeho veřejném vyhlášení.⁵³ Podle druhého přístupu chybí rozumné důvody pro rozdíly mezi přístupem k rozsudku při veřejném vyhlášení a jeho pozdějším poskytnutím (ať na žádost či neadresně), protože důvody pro omezení přístupu k informacím obsaženým v rozsudcích by měly odpovídat důvodům pro vyloučení veřejnosti ze soudního jednání podle jednotlivých soudních řádů.⁵⁴

NSS se ve sbírkovém rozhodnutí přiklonil k prve uvedenému přístupu.⁵⁵ S odkazem na kvalitativní rozdíl mezi čl. 96 odst. 2 Ústavy a veřejným šířením informací obsažených v rozsudku uvedl, že „[n]esdílí názor

stěžovatele, že údaje zveřejněné v soudním řízení již nadále vůbec nemohou požívat ochrany jako osobní údaje, a může s nimi proto být libovolně nakládáno“ (bod 41). Z rozsudku NSS vyplývá, že je třeba hodnotit konkrétní případy individuálně a zvažovat, zda by se další šíření některých informací, byť již veřejně vyhlášených, nedůvodně a nepřiměřeně nedotklo individuální právní sféry jednotlivce (bod 42).

Z výše uvedeného samozřejmě nevyplývá, že by např. poskytnutí rozsudku s uvedením plného jména a příjmení účastníků řízení (fyzických osob) bez dalšího zasáhlo do jejich ústavního práva na soukromí. To vytváří prostor proto, aby byla tato otázka blíže upravena politickým rozhodnutím (popř. rozhodnutím samotného soudu). Existují jistě dobré argumenty pro to, aby byla anonymizace spíše výjimkou než pravidlem.⁵⁶

Pokud jde o poskytování jiných rozhodnutí než rozsudků, již bylo výše poukázáno na četné názory, podle kterých je třeba pojem „rozsudek“ v § 11 odst. 4 písm. b) InfZ vykládat jako „rozhodnutí“ – to je ovšem velice široký pojem, který zahrnuje jak meritorní, tak procesní rozhodnutí.⁵⁷ Lze se jistě ztotožnit s tím, že meritorní rozhodnutí je třeba poskytovat nehledě na to, že nejsou formálně označena jako „rozsudky“, nýbrž jako nálezy, rozkazy, usnesení aj. Jejich funkce je totožná jako u klasických rozsudků (závazně rozhodnout o věci samé) a jejich utajování v zájmu ochrany autority, nestrannosti či nezávislosti soudní moci by nejspíše nebylo ve světle výše uvedené argumentace obhajitelné.⁵⁸

Domnívám se však, že ani u procesních rozhodnutí není dán žádný zvláštní zájem na jejich utajování. Zvláště v případě rozhodnutí, kterými se celé řízení končí (např. usnesení o zastavení řízení), si lze podobně jako v případě nepravomocných rozsudků jen stěží představit zásah do autority, nestrannosti či nezávislosti soudní moci způsobený jejich poskytnutím. Zbývá již jen skupina jakýchkoli „ryze procesních“ rozhodnutí, kterými se ani nerozhoduje meritorně, ani se jimi nekončí řízení. U takových rozhodnutí (např.

⁵⁰ Shodně KORBEL – MELZER, *op. cit.*, s. 317 a 318.

⁵¹ Uvedl-li ÚS v bodě 67 nálezu Pl. ÚS 2/10, že zrušený či změněný rozsudek vlastně není „rozsudek“, čímž naznačil, že se nemusí podle informačního zákona poskytovat, pak se podle mého názoru dopustil extrémně formalistického výkladu zákona, který není obhajitelný z pohledu čl. 17 odst. 4 Listiny.

⁵² Typicky ochrana osobních údajů nebo obchodního tajemství. Tyto důvody však nikdy nemohou vést k odepření přístupu k rozsudku jako celku, nýbrž jen k určité jeho části, která je před poskytnutím z rozsudku vyňata či znečitelněna.

⁵³ POSPIŠIL, *op. cit.* sub 48, s. 1014 a 1015.

⁵⁴ BOBEK, M. Úvahy o uveřejňování soudních rozhodnutí. *Právní rozhledy*, 2010, č. 11, s. 396 a násl.

⁵⁵ Rozsudek NSS ze dne 25. března 2011, sp. zn. 2 As 21/2011-166, č. 2416/2011 Sb. NSS, body 41 a 42.

⁵⁶ K tomu viz např. BOBEK, M. – KÜHN, Z. a kol. *Judikatura a právní argumentace*. 2. vyd., Praha, 2013, s. 221–226.

⁵⁷ K rozlišení obou typů rozhodnutí viz WINTEROVÁ, A. – MACKOVÁ, A a kol. *Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací*. 8. vyd. Praha, 2015, s. 254 a 255.

⁵⁸ Tím samozřejmě není vyloučeno jejich částečné neposkytnutí v rozsahu, ve kterém obsahují osobní údaje, obchodní tajemství apod.

kvalifikovaná výzva nebo rozhodnutí o svědečném) lze možná obecně pochybovat o existenci silného zájmu na jejich poskytnutí. Stejně tak lze však obecně pochybovat o existenci rizika nepřijatelného zásahu do autority, nestrannosti či nezávislosti soudní moci. Tato situace by měla vést k upřednostnění práva na informace.⁵⁹ Vzhledem k pestrosti možných typů rozhodnutí spadajících do této skupiny a s ohledem na skutečnost, že žádost o takovou informaci může být podána ještě před meritorním prvostupňovým rozhodnutím, si však myslím, že by měly mít povinné subjekty možnost obhájit si případné neposkytnutí takového rozhodnutí s podrobným odůvodněním, v čem spatřují riziko nepřijatelného zásahu do některé z těchto ústavních hodnot.

Písemné podání účastníka soudního řízení jako předmět žádosti o informace

K otázce písemných podání je třeba předně poukázat na ustálenou judikaturu NSS týkající se vztahu práva na informace a práva nahlížet do spisu, ze které plyne, že je-li určitá informace součástí spisu, nevylučuje to samo o sobě přístup k této informaci postupem podle informačního zákona.⁶⁰ Jakkoliv se uvedená judikatura týká pouze spisů správních, argumenty použité NSS jsou analogicky plně použitelné i na soudní spisy. Vycházím proto z toho, že písemné podání účastníka soudního řízení není chráněno před poskytnutím podle informačního zákona jen proto, že je součástí soudního spisu, kam má plný přístup jen omezený okruh osob (zejména účastníků řízení a jejich zástupců). K tomuto řešení běžně dospívá i odborná literatura,⁶¹ považují však za korektní poukázat i na jeden opačný názor (byť blíže neargumentovaný).⁶² Metodologicky je třeba tuto problematiku rozdělit podle toho, kdo písemné podání vůči soudu učinil, zda 1) soukromá osoba, resp. osoba, která sama není povinným subjektem,⁶³ anebo 2) osoba, která sama povinným subjektem je.

Na první skupinu osob dopadne podle mého názoru již výlučka z práva na informace

podle § 11 odst. 2 písm. a) InfZ. Tyto informace totiž vznikají bez použití veřejných prostředků a účastníci soudních řízení nemají žádnou zákonem stanovenou povinnost podání činit, čímž jsou kumulativně splněny obě nezbytné podmínky pro aplikaci výlučky podle § 11 odst. 2 písm. a) InfZ. Aplikaci této výlučky by mohlo bránit již jen sdělení účastníka řízení, že s poskytnutím svého písemného podání veřejnosti souhlasí. Toto sdělení souhlasu přitom může být i konkludentní – takto podle NSS u výběrového řízení, jehož prostřednictvím má být nakládáno s veřejnými prostředky, představuje již samotné podání nabídky sdělení souhlasu s poskytnutím informace ve smyslu § 11 odst. 2 písm. a) InfZ.⁶⁴ Vzhledem k tomu, že NSS dospěl k tomuto závěru zejména s odkazem na to, že účelem výběrového řízení je účelné, hospodárné a transparentní nakládání s komunálním majetkem a toto nakládání je nutné umožnit kontrolovat, nelze výše uvedený závěr o konkludentním souhlasu přejmout do oblasti soudních řízení. Účel soudních řízení je totiž zjevně jiný – závazně rozhodovat o právech a povinnostech nebo o vině a trestu.

Domnívám se proto, že současný právní řád neposkytuje dostatečnou oporu pro poskytování písemných podání účastníků soudních řízení, kteří sami nejsou povinnými subjekty (a to ani pro dobrovolné poskytování, při kterém povinné subjekty podléhají podle § 5 odst. 7 InfZ totožným výlukám jako poskytování informací na žádost). Nelze však samozřejmě vyloučit změnu tohoto přístupu do budoucna, byl-li by přístup k informacím o rozhodovací činnosti soudů přiznán i účel spočívající např. ve zvýšení porozumění rozsudku nebo v motivaci pro zvýšení kvality písemných podání (viz úvod tohoto článku). Takový přístup by také možná více odpovídal ústavnímu požadavku veřejnosti soudního řízení, když má stejně každý právo navštívit soudní jednání a vyslechnout si argumenty účastníků řízení osobně.

Jiná je situace u písemných podání osob, které samy jsou povinnými subjekty. Kromě

⁵⁹ A to v duchu ústavního principu *in dubio pro libertate*. Viz nálezy ÚS ze dne 13. 9. 2007, sp. zn. I. ÚS 643/06, N 142/46 SbNU 373, bod 50, nálezy ÚS ze dne 29. 11. 2007, sp. zn. III. ÚS 151/07, N 213/47 SbNU 781 nebo nálezy ÚS ze dne 19. 11. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 14/07, N 198/51 SbNU 409, bod 33.

⁶⁰ Rozsudek NSS ze dne 13. prosince 2006, č. j. 5 As 3/2006-70, rozsudek NSS ze dne 28. března 2008, č. j. 3 As 13/2007-75, č. 2202/2011 Sb. NSS, rozsudek NSS ze dne 11. srpna 2009, č. j. 1 As 51/2009-106 nebo rozsudek NSS dne 27. června 2012, č. j. 9 Ans 7/2012-56.

⁶¹ ROTHANZL, *op. cit.*, s. 51 a 543; KORBEL, *op. cit.* sub 13, s. 145.

⁶² POSPÍŠIL, *op. cit.* sub 48, s. 1013 a 1014.

⁶³ Tento opis používám proto, že i osoba soukromého práva může být povinným subjektem ve smyslu informačního zákona, naplní-li judikaturou vymezené znaky veřejné instituce (viz zejména nálezy ÚS ze dne 24. 1. 2007, sp. zn. I. ÚS 260/06, N 10/44 SbNU 129, byť dopady tohoto nálezu nedávno významně korigoval ÚS v nálezu ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1146/16, podle kterého obchodní společnost ČEZ, a. s. není povinným subjektem).

⁶⁴ Právní věta III. rozsudku NSS ze dne 14. srpna 2014, č. j. 10 As 59/2014-41, č. 3126/2014 Sb. NSS.

toho, že na ně vyluku podle § 11 odst. 2 písm. a) InfZ použít nelze (jejich písemná podání vznikají vždy z veřejných prostředků), nelze nevidět, že přístup veřejnosti k jejich písemným podáním naplňuje dokonce hlavní smysl a účel práva na informace – kontrolu výkonu veřejné moci svěřené povinnému subjektu, který se účastní soudního řízení (zda řádně hájí zájmy státu v řízení, zda úroveň písemného podání odpovídá veřejným prostředkům vynaloženým na služby advokáta atd.). Poskytnutí takového písemného podání na žádost nemůže ani nepřipustně narušit autoritu, nestrannost či nezávislost soudní moci.⁶⁵ Ke shodným závěrům dospívá též zástupce veřejné ochránčyné práv, podle něhož „[v] situaci, kdy žadatelé požadují informace, které vytvořil povinný subjekt nezávisle na následné rozhodovací činnosti soudu (typicky žaloba povinného subjektu, nebo jeho vyjádření coby strany žalované k žalobě), je třeba takové informace považovat spíše za informace vypovídající o činnosti povinného subjektu (vztahující se k jeho působnosti), než o rozhodovací činnosti soudu, a z tohoto titulu je a priori neodmítat.“⁶⁶ Vzhledem k výše uvedenému lze označit za nevhodně paušalizující instrukci Ministerstva spravedlnosti citovanou výše, která subsumuje pod pojem „rozhodovací činnosti soudů“ i úkony účastníků řízení učiněné vůči soudu a ostatním účastníkům řízení, aniž by rozlišovala mezi situacemi, kdy je autorem daného procesního úkonu povinný subjekt, a kdy ne.

Jak jsem uvedl v úvodu této kapitoly, § 11 odst. 4 písm. b) InfZ lze vnímat jako tzv. hybridní důvod omezení práva na informace. Lze se proto domnívat, že za určitých okolností by § 11 odst. 4 písm. b) InfZ přeci jen mohl chránit před poskytnutím i písemná podání účastníků soudního řízení, kteří jsou sami povinnými subjekty. Legitimním cílem takového omezení práva na informace by pak byla slovy čl. 17 odst. 4 Listiny „ochrana práv a svobod druhých“. To by mohla podle mého názoru být např. situace, kdy by poskytnutí

písemného podání mohlo podstatně znevýhodnit povinný subjekt v tomto či jiném soudním řízení, tedy narušit princip rovnosti zbraní jako součást práva na spravedlivý proces.⁶⁷

Z judikatury se podává závěr, podle kterého „[d]isponují-li dva povinné subjekty stejnými informacemi, je nepochybně bezvýznamné, na který z nich se žadatel obrátí se žádostí o jejich poskytnutí“.⁶⁸ Není tedy relevantní, zda někdo požádá o poskytnutí písemného podání soud nebo přímo povinný subjekt, který se účastní soudního řízení;⁶⁹ informaci mají vždy k dispozici oba a u obou tato informace spadá do jejich působnosti ve smyslu § 2 odst. 1 InfZ.⁷⁰ S touto situací, kdy jeden povinný subjekt rozhoduje o (ne)zpřístupnění písemného podání jiného povinného subjektu, jsou spojena určitá rizika, která jsou však podle mého názoru řešitelná s pomocí nástrojů, které platný právní řád nabízí.

Za hlavní takové riziko považuji to, že soud nebude nikdy mít tak dobrý přehled o soudních řízeních vedených povinným subjektem, o jehož písemné podání je žádán, ani o jiných skutečnostech, které je při posuzování žádosti třeba zvážit. Tuto informační asymetrii umožňují podle mého názoru odstranit příslušná ustanovení informačního zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“ nebo „SR“). Povinný subjekt, o zpřístupnění jehož procesního úkonu se jedná, je třeba považovat za dotčenou osobu ve smyslu § 2 odst. 3 SR. Měl by tedy v souladu s § 4 odst. 3 a 4 SR být vyrozuměn o podané žádosti, případně i uvažovaném způsobu rozhodnutí o ní, a mělo by mu být umožněno se k věci vyjádřit.⁷¹ Informační zákon dále usnadňuje tuto interakci výslovnou možností prodloužení lhůty k vyřízení žádosti (§ 14 odst. 7 písm. c) InfZ). Tento postup tak zajistí dotčenému povinnému subjektu možnost přesvědčit soud (či jiný povinný subjekt) o nutnosti ochrany konkrétního písemného podání před poskytnutím, a to jak pomocí skutkových tvrzení, tak právní argumentace.

⁶⁵ Samotné poskytnutí písemného podání nemůže nijak ovlivnit soudce v jeho nestranném a nezávislém rozhodování. O případné veřejné diskusi nad zveřejněným písemným podáním platí, co bylo řečeno již výše u rozsudků. Autorita soudní moci může být teoreticky narušena např. tím, že se poskytnutím písemného podání veřejnost dozví, že se soud nijak nevypořádal s přesvědčivou argumentací účastníka nebo, že se opomněl vyjádřit k jím navrhovanému důkazu. Takové narušení autority však nelze označit za nepřipustné. Právě naopak – půjde o žádoucí kontrolu výkonu soudní moci.

⁶⁶ Zpráva o šetření zástupce veřejné ochránčyné práv ze dne 25. 8. 2015, sp. zn. 98/2014/VOP/VBG. Dostupná na <https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ESO/98-2014-VOP-VBG_poskytovani_informaci_-_vykum_.pdf>.

⁶⁷ Lze si představit např. situaci, kdy povinný subjekt chystá skutkové i právně podobné žaloby na více subjektů a zveřejnění žaloby proti prvnímu zažalovanému by mohlo osobám, které mají být brzy rovněž žalovány, umožnit učinit určitá jednání, která by snížila šance povinného subjektu na úspěch v soudním řízení proti nim.

⁶⁸ Rozsudek NSS ze dne 26. listopadu 2013, č. j. 2 As 66/2013-25, str. 5. Shodně též náleží Pl. ÚS 2/10, bod 50.

⁶⁹ Může jít dokonce o zcela jiný povinný subjekt, který se soudního řízení neúčastní, ale má z titulu své působnosti písemné podání jiného povinného subjektu k dispozici. Co je ve zbytku této podkapitoly řečeno o soudu, jakožto adresátu žádosti o informace, lze vztáhnout i na takovýto jiný povinný subjekt.

⁷⁰ Pojem působnosti povinného subjektu přitom NSS vykládá poměrně extenzivně (viz rozsudek NSS ze dne 7. května 2009, č. j. 1 As 29/2009-59, body 10–12 nebo rozsudek NSS ze dne 22. října 2014, č. j. 8 As 55/2012-62, č. 3155/2015 Sb. NSS, bod 103).

⁷¹ Rozsudek NSS ze dne 17. prosince 2014, č. j. 1 As 189/2014-50, č. 3185/2015 Sb. NSS, bod 27.

Tato situace nemůže podle mého názoru vést ani k narušení principu rovnosti zbraní mezi povinným subjektem, jehož písemné podání bylo poskytnuto veřejnosti, a druhým účastníkem soudního řízení (a to nehledě na to, zda bylo soudní řízení již pravomocně ukončeno, či nikoliv). Vycházejí z toho, že princip rovnosti zbraní „[v]yžaduje, aby každá ze stran měla dostatečnou příležitost hájit své stanovisko ve sporu za podmínek, které ji nestaví do podstatné nevýhody oproti druhé straně“,⁷² si nemyslím, že jsou takové úvahy vůbec namístě, když poskytnutí písemného podání nemá žádné dopady do procesního postavení účastníka řízení. Povinnost povinného subjektu zpřístupnit na žádost své písemné podání navíc vůbec nemá původ v jeho účastenství v soudním řízení, nýbrž v jeho postavení jako nositele veřejné moci.⁷³

Autorita soudní moci a její vztah k právu na informace

Na rozdíl od dob dřívějších, kdy byla autorita soudní moci navázána na osobní status soudce nebo víru (transcendentní zdroj) a soudní rozhodnutí byla legitimní, protože byla činěna tou správnou osobou, která představovala vůli Boží nebo vůli panovníka, začala se v 18. a 19. století prosazovat jiná koncepce autority soudní moci – víru nahradil rozum, individuální kvality soudce byly potlačeny a pozornost byla obrácena k náležitému, racionálnímu a logickému způsobu rozhodování a odůvodňování.⁷⁴ Došlo vlastně k jakémusi „odosobnění“ soudního rozhodování. V České republice lze takový prvek „odosobnění“ spatřovat v čl. 81 Ústavy, podle něhož vykonávají soudy soudní moc „jménem republiky“; jde o prvek sebelegitimizační, kterým „[j]ustice (...) signalizuje, že konkrétní rozsudek čerpá svou právní sílu nikoliv z moci příslušného soudu a konkrétních osob, které soudní funkci vykonávají, ale z moci vyšší, a současně tato rétorická figura založená na principu reprezentace dodává rozsudku nadosobní vyšší autoritu a posiluje jeho donucující účinek“.⁷⁵

M. Bobek poukazuje v souvislosti s tímto posunem ve vnímání autority soudní moci na dva zajímavé aspekty, které bych na tomto místě rád zmínil a následně je využil pro téma tohoto článku – 1) rozdíl mezi procesem nalézání (*process of discovery*) a procesem obhajování (*process of representation*) a 2) rozdíl mezi substantivní (*substantive*) a institucionální (*institutional*) legitimitou soudních rozhodnutí.⁷⁶

V *procesu nalézání* hledá soudce řešení určitého případu a zvažuje přitom všechny v úvahu připadající argumenty.⁷⁷ V *procesu obhajování* pak soudce obhajuje jím zvolené řešení a snaží se ostatní přesvědčit o jeho správnosti; nepoužije přitom všechny argumenty, které původně vzal v úvahu, nýbrž jen ty, které jsou v daném právním řádu přípustné.⁷⁸ U soudů rozhodujících ve vícečlenných senátech nebo i jen ve vztahu soudce a jeho asistenta vstupuje mezi oba procesy mezičlánek v podobě jakéhosi společného nalézání řešení, kdy soudce již svým kolegům nebo asistentovi nemusí sdělit úplně všechny argumenty, které zvažoval, ale stále jim jich může sdělit více, než se jich nakonec objeví v soudním rozhodnutí.⁷⁹

Substantivní legitimitou se myslí legitimita, kterou má soudní rozhodnutí díky své argumentační přesvědčivosti.⁸⁰ *Institucionální legitimita* naproti tomu vyvěrá z autority orgánu, který rozhodnutí vydal.⁸¹

Vycházejí z předpokladu, že právo na informace v České republice může být omezeno z důvodu zachování autority soudní moci, se domnívám, že povinný subjekt může neposkytnout určitou informaci, pokud by její poskytnutí mohlo vést ke zpochybnění legitimacy soudního rozhodnutí. Lze si přitom podle mého názoru představit jak situace, kdy poskytnutí určité informace naruší substantivní legitimitu soudních rozhodnutí, tak situace, kdy naruší legitimitu institucionální. O prvně uvedenou situaci by šlo, například pokud by měla být poskytnuta informace, která by dodatečně vysvětlovala, proč soud rozhodl, jak rozhodl, a tedy by suplovala či doplňovala již vydané soudní rozhodnutí.⁸²

⁷² Rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Kress proti Francii* ze dne 7. června 2001, stížnost č. 39594/98, bod 72.

⁷³ Shodně nález Pl. ÚS 2/10, body 47–53.

⁷⁴ BOBEK, M. *Comparative Reasoning in European Supreme Courts*. Oxford, 2013, s. 221 a 222.

⁷⁵ LANGÁŠEK, T. In: Rychetský, P. – Langášek, T. – Herc, T. – Mlsna, P. a kol. *Ústava České republiky. Zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář*. Praha, 2015, s. 780.

⁷⁶ BOBEK, *op. cit.* sub 74, s. 223.

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ BOBEK, *op. cit.* sub 74, s. 232.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² Typicky informace týkající se procesu nalézání nebo společného nalézání, jak byly popsány výše. Mohlo by jít např. o datový soubor s poznámkami soudce, rešeršní výstup pracovníka analytického oddělení soudu nebo třeba o vzájemnou komunikaci členů senátu prostřednictvím jejich pracovních e-mailů.

S každou takto poskytnutou informací by totiž již vydané soudní rozhodnutí ztrácelo na své přesvědčivosti, protože by najednou v odůvodnění „něco chybělo“. Na toto riziko upozornil již Z. Kühn a L. Derka.⁸³ Institucionální legitimita by mohla podle mého názoru být narušena například poskytnutím protokolu o poradě a hlasování senátu nebo poskytnutím informace o míře podílu práce asistenta soudce na konečné podobě konkrétního soudního rozhodnutí – autorita soudní moci (jakož i ochota respektovat dané soudní rozhodnutí) by tím mohla být narušena, když u asistenta soudce nejsou dány takové záruky jako u soudce (minimální věk, nezbytná praxe, justiční zkouška, jmenování prezidentem aj.).

V souvislosti s autoritou soudní moci nelze nepoukázat na rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 7. prosince 2016, č. j. 29 A 133/2015-112, který řešil správní žalobu žadatele proti ÚS (v postavení správního orgánu), který žadateli s poukazem na § 11 odst. 4 písm. b) InfZ odmítl poskytnout informace spočívající mj. v uvedení jména asistenta, který připravoval podklady ke konkrétnímu usnesení ÚS, seznam veškeré jeho práce v souvislosti s dotčenou věcí a výťah z judikatury Nejvyššího soudu, byl-li jím vypracován. Soud podle mého názoru žalobu správně zamítl, když přitakal ÚS, že požadované informace je třeba podřadit pod § 11 odst. 4 písm. b) InfZ. Za smysl této výluky však označil v tomto případě pouze nezávislost a nestrannost soudní moci (bod 30 rozsudku), ačkoliv poskytnutí požadovaných informací by podle mého názoru bylo způsobilé narušit spíše právě autoritu soudní moci než její nestrannost či nezávislost.

Hranice toho, kdy poskytnutím určité informace může být narušena legitimita soudního rozhodnutí (a tedy i autorita soudní moci) a kdy ještě ne, se podle mého názoru posouvá s tím, jakou míru volnosti má v daném právním systému soudce v procesu obhajování. Čím více existuje zdrojů, které soudce může zvážit v procesu nalézání, ale kterými je mu zapovězeno argumentovat v procesu obhajování, tím silnější bude veřejný zájem na neposkytování informací o rozhodovací

činnosti předcházející vydání soudního rozhodnutí. Stejně tak čím více je v daném právním systému spoléháno na institucionální legitimitu, tím silnější bude veřejný zájem na neposkytování informací, které by rozhodovací činnost soudu jakkoliv „zosobňovaly“.

Závěr

Právo na informace je základním právem, které lze zákonem omezit pouze v souladu s čl. 17 odst. 4 Listiny, a to jen je-li to v demokratické společnosti nezbytné. Dalšími důvody omezení práva na informace mohou být už jen tzv. imanentní omezení – kolize s jiným základním právem nebo ochrana veřejného zájmu, který je v podobě principu či hodnoty obsažen v ústavním pořádku. Za hodnoty způsobilé imanentně omezit právo na informace je třeba v souladu s judikaturou ÚS považovat jak autoritu, tak i nestrannost a nezávislost soudní moci. Autoritou soudní moci je přitom třeba rozumět důvěru společnosti v to, že soudy jsou vhodným místem pro rozhodování o právech a povinnostech.

V článku jsem se pokusil nastínit možná řešení při posuzování žádostí o některé informace o rozhodovací činnosti soudů (zejména soudní rozhodnutí a písemná podání účastníků soudních řízení). Je však zřejmé, že celá problematika přístupu k tomuto typu informací souvisí s širší otázkou otevřenosti soudnictví, která by měla ideálně být řešena politickým rozhodnutím spíše než právním výkladem. Jednoznačné politické rozhodnutí však doposud chybí, neboť informace o rozhodovací činnosti soudů se vyznačují jistými specifiky, která lze stěží vystihnout jedinou větou, jak nyní činí § 11 odst. 4 písm. b) InfZ. Nelze se proto divit, že existují státy, které přístupu k informacím o rozhodovací činnosti soudů věnují dokonce samostatný zákon.⁸⁴ Při současné absenci podrobnější úpravy tedy nezbyvá než při výkladu informačního zákona pečlivě zohledňovat výše uvedené ústavněprávní souvislosti a zkoumat v každém jednotlivém případě splnění podmínky nezbytnosti omezení práva na informace, jak velí nálezkem Pl. ÚS 2/10.

⁸³ KÜHN, Z. – DERKA, L. Je anonymizace publikovaných soudních rozhodnutí vskutku nutná? *Jurisprudence*, 2005, č. 1, s. 25.

⁸⁴ Viz např. finský zákon o veřejnosti soudních řízení před obecnými soudy z roku 2007. Neoficiální překlad do anglického jazyka je dostupný na <<http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2007/en20070370.pdf>>.